

KAAN DEMİRDÖVEN

HILFÜ'L-FUDÛL

DESTEK MEDYA GRUBU

DESTEK YAYINLARI: 1735

EDEBİYAT: 387

KAAN DEMİRDÖVEN / HILFÜ'L-FUDÛL

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül

Üretim Koordinatörü: Semran Karaçayır

Editör: Özlem Küskü

Son Okuma: Devrim Yalkut

Kapak Tasarım: Sedat Gösterikli

Sayfa Düzeni: Melike Doğan

Sosyal Medya-Grafik: Mesud Topal-Nursefa Üzümler-Kalender-Samet Ersöz

Reklam ve Tanıtım: Işıl Ilgıt Şimşek-Selen Çavuşoğlu

Destek Yayınları: Mart 2023

Yayıncı Sertifika No. 43196

ISBN 978-625-441-879-2

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Destek Dukkan

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Tel. (0) 212 613 30 06

KAAN DEMİRDÖVEN

HILFÜ'L- FUDÛL

Erdemliler Cemiyeti

Karanlık dūřleri aydınlatan gūndūz dūřlerine...

Bu romanı yazarken bana her satırında eşlik eden ve hikâyeye kattığı tüm ilham dolu güzellikler için Gamze Alagöze, bu romanı yazmama vesile olan ve enfes bilgilerle kahramanın yolculuğunu coşturan sevgili hocam Metin Bobaroğlu'na, bildiklerimi imgesiyle pişirdiğim ebedi dostum merhum Cengiz Erenđile ve kapakta kullanılan kaligrafinin sahibi hattat Selim Mendeşau'ya teşekkürlerimi sunarım

Önsöz

Mabedin Sırrı, Göbeklitepe'nin Yas Bulutları, Sinemanın Simyası ve daha birçok eserle tanıdığımız Kaan Demirdöven, bu kez karşımıza çok güçlü bir yapıtla çıkıyor; bir roman!

Roman çok güçlü bir girişle, daha baştan okuru yakalıyor. Günümüzde yaşanan bir macera bizi birden tarihin derinliklerine götürüyor ve alışılmadık öykülerle tanıştırıyor. Yazar, gerçekte gerçeküstünü ustalıkla bir biçimde kaynaştırmış. Öykü ve karakterler, bir dokuma tezgâhında ince ince işlenmiş bir halı gibi.

Öykünün içinde ilerlerken yerel kültürden evrensele açılan ve yine eve dönen baş döndürücü bir gezi okuru bekliyor; hem de hayret uyandıracak ilişkiler ve anlatılarla... Yazarın entelektüel gücü yüksek kavramları ortalama bir okurun kavrayacağı bir yalınlıkta anlatma becerisi takdire değer. Bir yanda dinlerin hikmetleri, diğer yandan felsefenin bilgeliği ile yazar, imge ve kavramları iç içe işleyerek bir bellek oluşturuyor.

Mitle gerçek arasındaki bu zevkli gezintide okuyucuya bir de tarihin ruhu eşlik edecek.

Yazarımız Kaan Demirdöven'i yürekten kutluyorum.

Metin Bobaroğlu
2023, İstanbul, Cihangir

Giriş

Uzun zamandır yazmayı arzuladığım bir hikâye vardı aklımda, çevresinde olup biten haksızlıklara karşı gelen, ülkesindeki zulme direnen ve yaşadığı dünyayı huzurlu bir hale getirmeye çalışan romantik bir şövalyenin hikâyesi... Tıpkı eski tarihlerde anlatılan şövalye romansları gibi, biraz hayali biraz gerçek... Konuyla ilgili, içinde yaşadığım dünyanın geldiği içler acısı noktaları da göz ardı etmeden, gerçeklerle bağ kurarak kurmaca bir hikâye üzerinde çalışmalara başladım. Ara ara notlar alıyor, arşivliyordum. Ama bir türlü istediğim can alıcı kahramana ulaşamıyordum. Ortaya çıkanlar var olanların benzerlerinden öteye geçemiyordu. Ta ki felsefe ustam Metin Bobaroğlu “Bir şövalye hikâyesi arıyorsan eğer kendine, uzaklarda arama, kendi topraklarına dön” deyinceye dek. İşte o an karşıma ummadığım bir derya çıktı: İrfan, tasavvuf, ahilik, fütüvvet, feta, Hızır, Zülfekâr, Kuran-ı Kerim, İslam ve İslam öncesi bir teşkilat olan: Hilfül-fudûl.

Meğer burnumun dibindeymiş dedim ve hemen araştırmaya başladım, araştırdıkça zamanla araya başka hikâyeler de girdi, çünkü ana konu erdemlerdi ve eğer konu erdemse el atacağınız alanlar zorunlu olarak genişliyordu; Hermes’in kitabı, Platon’un mağarası, Büyük İskender’in muamması, Nur Dağı, Sufiler, sa-

nat, din, felsefe, bilim, mistik öğretiler ve aşk hikâyeleri, karşıma çıkan her şeyin Hilfü'l-fudûl'a hizmet ettiğini gördüm ya da daha doğrusu Hilfü'l-fudûl'un her şeye taşıyıcı bir tözsellik, hatta tinsel bir tözsellik sunduğunu fark ettim.

O zaman anladım ki tüm hikâyeyi Hilfü'l-fudûl kavramı üzerine inşa edebilirdim. Çünkü kavram çok güçlüydü, gücünü kendinden alıyordu. İşte bu elinizde tuttuğunuz romanı böyle kaleme aldım.

Ama öncesinde okurumu, Anadolu İrfan Bilgeliği'ni derinden etkileyen hatta Batı'daki Şövalye teşkilatlarının, birtakım ezoterik geleneklerin ilham aldığı bu Arapça kavram hakkında biraz da olsa bilgilendirmek isterim.

Arabistan'da, İslam öncesi Cahiliye Dönemi'nde kurulan Hilfü'l-fudûl Teşkilatı, gerek ticari gerekse dini bir merkez olan Mekke'ye gelen yabancıların uğradıkları haksızlıkların bertaraf edilmesi amacıyla Arap kabileleri arasında haksızlıkları ve zulmü önlemek amacıyla kurulmuş bir pakt, bir sözleşme idi.

Hz. Muhammed henüz gençken bu sözleşmeye iştirak etmişti.

Sözlükte “antlaşma, ittifak, pakt, federasyon, akit, yemin” anlamlarına gelen “ح ف ل” kelimesinin çoğulu “فلاحاً”dır (Hilf).

Terim olarak “ح ف ل” Cahiliye Dönemi'nde Arap kabilelerinin veya şahısların yardımlaşma, dayanışma ve himaye amacıyla yaptıkları antlaşma ve ittifakları ifade etmektedir.

“ض ف ل” kelimesi ise sözlükte “artık, fazla, geride kalan, üstünlük, iyilik, lütuf, ihsan, kibarlık, nezaket, fazilet, erdem, hikmet” (fazıl) anlamlarına gelir. Çoğulu “لوضف”dır.

Bu bağlamda “ح ف ل / لوضف Hilfü'l-fudûl” terimine, “fazilet sahiplerinin antlaşması” diyebiliriz ya da Erdemliler Cemiyeti...

İslam'dan önceki Araplar arasında çok yaygın olan hilf müessesesi çeşitli şekillerde uygulanmıştır. İki veya daha fazla kabile arasında yapıldığı gibi bir kabile ile o kabileye mensup olmayan bir fert veya aile arasında yahut herhangi iki kişi arasında da yapılmıştır.

İlk defa Kureyş adına yabancılarla hilf yapan şahıslar Abdulmeâf'ın oğulları olan Haşim, 'Abdu's-Şems, Muttalib ve Nevfel'dir. Bunlar sırayla Bizans, Habeşistan, Himyerî ve Sâsânî devletleriyle yaptıkları hilflerdir.

Peki, Hilfû'l-fudûl ismi nasıl ortaya çıktı?

Rivayet edildiğine göre Mekke'nin ilk sakinleri olan Curhumlulardan Fadl (çoğulu fudûl) adlı üç kişinin (Fadl b. Fedale, Fadl b. Vedaa, Fudayl b. Haris) kendi aralarında, Mekke'de yerli veya yabancı kimsesiz birine zulüm yapıldığında zalimden hakkını alıncaya kadar kabileleriyle birlikte ona yardım edeceklerine dair ahitleşmişlerdi.

Tesirini uzun süre gösteren bu antlaşma, bazı tarihçilere göre söz konusu isimlerden dolayı "Fadllar'ın Yemini" diye isimlendirilmiş. Başka bir rivayete göre de bazı Arap kabilelerinin toplanıp ahitleştikleri ve Hz. Peygamber'in de katıldığı Hilfû'l-fudûl yemini, Fadlların yaptığı yemine benzediği için bu isim verilmişti.

Cahiliye döneminde Araplar arasında sık sık cinayetler vuku bulur, ardı arkası kesilmeyen kan davaları nesillerin kesilmesine sebep olurdu. Özellikle Mekke'de yabancı ve koruyucusuz kişiler için mal, can, ırz ve namus emniyeti kalmamış, işler son derece çığırından çıkmıştı. Dışarıdan şehre hac ya da ticaret yapmak amacıyla gelen zayıf ve güçsüz kimseler haksızlığa ve zulme uğrarlardı. Bazen yabancı tüccarların malları satın alınır; ancak karşılığı ödenmezdi veya hacıların güzel kadınları ve kızları el-

lerinden zorla alındığında yapılan feryatlara ve figanlara kimse kulak asmazdı.

Bitmek tükenmek bilmeyen bu kanlı savaşların tabii sonucu olarak hem can, mal ve ırzın korunması hem de cereyan eden bu savaşlara son vermek ve aynı zamanda da kabileler arası birtakım sosyal ve siyasi düzenlemeler yapmak maksadıyla bazı Arap kabileleri kendi aralarında birtakım antlaşmalar yapardı. Diğer bir ifadeyle sürekli savaşlar sonucu antlaşma yapmaları kaçınılmazdı.

Düşmana karşı koymak için güçlü hale gelmek ve en azından iyi bir savunma yapmak maksadıyla küçük ve zayıf kabileler bir araya gelerek tek kabile halinde ittifaklar oluşturmuşlardı.

Prof. Dr. İsmail Güleç'in yayıma hazırladığı *Ortaçağ'da Şövalyelik ve Şövalye Eğitimi* isimli kitapta, ortaçağ şövalyelik kurumunun ilk ne zaman başladığının bilinmediği yazılıdır. Batı'yı derinden etkileyen Kral Arthur ve Yuvarlak Masa Şövalyeleri'nin Doğu söylencelerine dayandığı artık biliniyor ve kitapta ayrıca, şövalyeliğin, bir üst merciin emriyle ya da ona hizmet etmek amacıyla olmadığı ama kendi yüreğinde hissettiği bir duyguyla mertlik gösteren ve bir ilke etrafında toplanan bir teşkilatlanma biçimi olduğu yazılı... Anadolu'da gelişen ahilik teşkilatı ve fütüvvet geleneği gibi...

Kısaca Hilfü'l-fudül Teşkilatı tesirini, kuruluşundan yıllarca sonra da devam ettirmiştir. Muaviye b. Ebu Sufyan'ın hilafeti devrinde, Medine valisi olan yeğeni Velid b. Utbe ile Hz. Hüseyin arasında bir mal konusunda anlaşmazlık çıkar. Hz. Hüseyin (r.a.), Muaviye'nin yanından gelirken yolda Abdullah b. Zubeyr ile karşılaşır. Hz. Hüseyin Abdullah b. Zubeyr'e Muaviye'nin kendisine zulüm yaptığını ve hakkını vermediğini anla-

tır. Hz. Hüseyin: “Muaviye’ye söyle, üç önerimden birini seçsin. Eğer bunlardan birini seçmezse, dördüncü önerim savaştır...” der. “Ya sen ya da İbn Ömer, benimle onun arasını yapsın, ya hakkım olduğunu kabul etsin, sonra onu benden istesin, ben de o malı ona vereyim, ya da o malı benden satın alsın. Eğer bunlardan birisini kabul etmezse, Allah’a yemin ederim ki onu Hilfü'l-fudûl’a çağırırım.” Abdullah b. Zübeyr de: “Allah’a yemin ederim ki, eğer beni ona çağırırsan, ben oturuyorsam ayağa kalkarak, ayakta isem yürüyerek, yürüyorsam koşarak gelirim. Birlikte ölünceye veya hakkını alıncaya kadar seninle beraber olurum...” der. Daha sonra Muaviye’ye gidip “Ben yolda Hz. Hüseyin ile karşılaştım, sana üç öneri sundu. Eğer bunları kabul etmezsen dördüncüsü de savaştır” der. Muaviye “Savaşa gerek yok. Sen onunla karşılaştığında o kızgın idi. Öyleyse üç önerisini bana söyle” diye cevap verir. Abdullah b. Zübeyr, “Birincisi benim veya İbn Ömer’in seninle onun arasını yapmak” deyince Muaviye “Sen veya İbn Ömer veya ikiniz birlikte benimle onun arasını yapınız” der. Zübeyr ekler:

“İkincisi o malın onun hakkı olduğunu kabul etmen, sonra da o malı ondan istemendir.” Muaviye cevap verir: “Ben o malın onun hakkı olduğunu kabul ediyorum ve o malı ondan istiyorum.” Zübeyr devam eder: “Üçüncüsü, o malı ondan satın almandır.”

Muaviye “Ben o malı ondan satın aldım” der. Sıra dördüncü öneriye gelince Zübeyr, Muaviye’ye “Hz. Hüseyin, beni Hilfü'l-fudûl’a çağırırsa elbette ona icabet ederim” der. Bunun üzerine Muaviye “Bizim buna ihtiyacımız yoktur” der. Sonunda Velid b. Utbe Hz. Hüseyin’in malını kendisine geri verir.

İşte böyle!